

Täysistunto

Tiistai 31.1.2023 klo 13.59—20.19

5. Hallituksen esitys eduskunnalle eläinlääkintähuoltolaiksi sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 83/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 21/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 21/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Käyttääkö valiokunnan puheenjohtaja Kalmari esittelypuheenvuoron? — Edustaja Kalmari.

Keskustelu

18.26 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle eläinlääkintähuoltolaiksi sekä siihen liittyviksi elintarvikelaiksi, eläintautilaiksi, terveydenhuoltolaiksi ja julkisten alojen eläkelaiksi.

Mistä tässä sitten on kysymys? On kysymys siitä, että yritetään jatkaa kunnallista, julkista, eläinterveydenhoitoa niin hyvin kuin se on mahdollista. Meillä on ollut tilanne, että samoja palveluita tuottavat yksityiset yritykset ovat valittaneet siitä, että julkisella puolella tehdään toimia, joita yksityisellä puolella markkinaehtoisesti pystyisi tekemään, ja sen takia näitä asioita on tarkennettava. On tehtävä toimia niin, että meidän ei tarvitsisi yhtiöittää kunnallista eläinlääkintähuoltoa. Voin suoraan sanoa, että tässä valittiin vähän vaikeahkoista, huonohkoista vaihtoehtoista se vähiten huono, mutta kuitenkin lausunnonantajat hyvin yleisesti, olipa kyse sitten Eläinlääkäriliitosta tai palveluja käyttävistä tahoista, hyvin suoraviivaisesti toivoivat, että tämä olisi se malli, jolla mennään.

Uuden eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnilla olevaa perustasoisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta täsmennetään ja rajataan. Myöskin maksujen keruuta mahdollistetaan uudella tavalla niin, että tämä toiminta pystyy keräämään enemmän tuloja, mutta myös niin, että silloin kun tehdään toimia, joita markkinaehtoisesti olisi saatavilla, niihin ei voi käyttää subventiota. Tässä on tietysti sellainen pelkotila, miten tämä julkinen puoli sitten pärjää tässä kilpailussa, ja on myöskin pelko siitä, miten harvemman asutuksen alueilla tämä asia nyt sitten toimisi tulevaisuudessa. Meillä on kuitenkin ollut ongelmia jo tähänkin asti päivystysten kanssa, ja oikeastaan voin sanoa, että nykymallilla ei enää voitaisi kuitenkaan jatkaa, kun ei enää löydy eläinlääkäreitä, jotka sitoutuisivat tähän nykyiseen käytäntöön, kun maatilatkin harvenevat eli se hoidettavien määrä maaseudulla vähenee.

Kuitenkin näistä huolista johtuen kirjoitimme yhteisen lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että eläinlääkintähuoltolain vaikutuksia eläinlääkäripalveluiden alueelliseen saatavuuteen sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin seurataan ja että valtioneuvosto ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin, joilla turvataan kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

sa. Edellä tarkoitetuista vaikutuksista toimitetaan selvitys eduskunnalle kahden vuoden kuluessa eläinlääkintähuoltolain voimaantulosta.”

Tästä jätettiin vastalause, johon yhtyi koko oppositio.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

18.30 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Eläinlääkintähuoltolain yksi perimmäinen tarkoitus on, että meillä on Suomessa riittävä määrä kunnaneläinlääkäreitä, jotka hoitavat virkatehtäviä, joihin sisältyy muun muassa eläinlääkintähuolto ja monia muita tärkeitä tehtäviä, elintarvikejärjestelmään liittyviä tarkastuksia ynnä muita.

Eläinlääkäritiheyden suhteen eläinlääkintähuoltolaki lähtee siitä, että se tarvittava määrä kunnaneläinlääkäreitä, jotka suostuvat päivystämään, on eläinsuojelun kannalta ollut jo vuosikymmeniä aivan oleellinen eli fundamentaalinen tekijä. Meillä täytyy olla seutukunnalla riittävä määrä nimenomaan virkaeläinlääkäreitä, jotka viran vastineeksi ja tämän hallituksen esityksen näkökulmasta ovat pakotettuja päivystämään viikonloppuna 63 tuntia, monta kertaa putkeen, ja arkiyönä eli 24/7 tietyillä seutukunnilla.

Se, miksi nämä eläinlääkärit suostuvat tekemään näin raskasta työtä, on se mitalin toinen puoli, eli velvollisuuksien ja oikeuksien pitää olla tasapainossa. Ymmärrän kyllä kilpailuneutraaliteettivaatimuksen ja yksityisten yritysten reklamaatiot tästä tilanteesta, mutta toisaalta täytyy se tuoda esille, että nämä yksityiset eivät yleensä päivystä nimenomaan suurel päivystyksiä. Itse olen 30 vuotta tehnyt näitä päivystyksiä ja ollut nimenomaan tällainen kunnaneläinlääkäri, ja tiedän aika tarkkaan, mitkä olivat sen työn plussat ja mitkä olivat miinukset. Tänä päivänä kun hyötyeläimet monilla seutukunnilla vähenevät, eläinlääkäreillä pitää olla näitä lemmikkieläimiä, niin että he jostakin saavat oman toimeentulonsa, ja sen vastapainoksi sitten he tekevät niitä harvoja hyötyeläinmatkoja, jotka ovat taas maanviljelijöille ja eläinsuojelun kannalta äärimmäisen tärkeitä, kun päivystys pelaa.

Nyt tämä uusi eläinlääkintähuoltolaki ja eräät muut lakimuutokset aiheuttavat sen, että me entisestään vähennämme kunnaneläinlääkäriin virkojen houkuttelevuutta sen keskellä, kun meillä on jo suuri ongelma, kuten täällä valiokunnan puheenjohtaja sinänsä ansiokkaassa puheessaan totesi. Mielestäni koko tämä lakiesitys on ristiriidassa itsensä kanssa: Se määrää päivystämään mutta heikentää sitten halukkuutta, että nuoret menevät kunnaneläinlääkäriin virkoihin. Ainut tie, jotta me turvataan koko eläinlääkintähuolto ja päivystys ja eläinsuojelu, on se, että meillä on tietyillä alueilla semmoisia klinikoita, joilla työskentelee tietty määrä eläinlääkäreitä, jotka saavat sitten ammatillista apua ja tukea toisistaan, ja heillä on olemassa ammatillisen kehittymisen tie.

Nyt tämä 9 §, joka tässä mielestäni on kaikkein suurin ongelma, lähtee siitä, että kunnaneläinlääkäri, jonka peruspalkka on erittäin pieni ja joka saa toimeentulonsa asiakkailta, joiden hinta on ikään kuin katolla määrätty, ei saa esimerkiksi steriloida naaraskoiraa — naaraskissan voi steriloida mutta ei naaraskoiraa — tai ei saa tehdä koiran keisarileikkausta ilman että kunta sitten laskuttaa asiakasta vielä erikseen, jos on olemassa tulkinta, että sillä alueella — en tiedä, onko se seutukunta, maakunta vai mikä — on yksityinen yritys, joka tekee samaa työtä, eli ruvetaan rajoittamaan sitä työtä, joka on ollut peruste sille, että he ovat yleensä suostuneet päivystämään. Se johtaa kyllä niin suureen epävarmuuteen ja oikeusepävarmuuteen, että uskon, että tässä maassa tullaan tämän eläinlääkintähuoltolain muutoksen takia näkemään vielä oikeudenkäyntejä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

Mitä itse pidän kaikkein pahimpana, on se, että kun tämä kunnaneläinlääkärijärjestelmä, jonka vähän kuvasin plussineen ja miinuksineen, on kuitenkin ollut edellytys sille, että asiakkaat ovat saaneet joka seutukunnalla myös yöllä kohtuuhintaisia palveluja, ja kun me tiedämme, kuinka tärkeitä eläimet ovat ihmisten hyvinvoinnille ja että meillä on paljon ikäihmisiä, joille eläimet ovat ikään kuin se elämän koossa pitävä voima ja kaikki kaikessa, niin näille ihmisille yhtäkkiä aiheutuu semmoinen tilanne, että koira on esimerkiksi vieävä yöllä jonnekin 120 kilometrin päähän ja se maksaa monta tuhatta. Eiväthän nämä ihmiset millään pysty selviytymään näistä laskuista. Sen takia koen, että on virheellisesti rakennettu tämän 9 §:n varaan koko tämä eläinlääkintähuoltolakiesitys, mitä hallitus nyt vie läpi.

Ehkä liian paljon taas kumarretaan EU:ta ja kilpailuneutraliteettia, kun pitäisi nimenomaan nähdä tämä kokonaisuus, miten tämä on rakennettu. Tätä hyvää järjestelmää, joka on kymmeniä vuosia ollut, pikkusen kehittämällä pystyttäisiin säilyttämään tämä kattava verkosto kunnaneläinlääkäreitä, joilla on virkastatus ja jotka päivystävät. Itse en kyllä enää tee näitä eläinlääkärin hommia, mutta jotenkin suren, että me romutetaan tämä tai ainakin suuri riski tulee, että kunnaneläinlääkärin työn houkuttavuus pienenee. Minullakin on kollegoita, jotka ovat jo sanoneet, että jos he eivät enää pysty leikkaamaan narttukoiria ja tekemään keisarileikkauksia ja vaativampia operaatioita ultraäänellä ja röntgenillä ja tekemään sitä omaa työtään, niin he lopettavat koko homman ja tekevät sitten, mitä tekevät.

Arvoisa puhemies! Koen, että nyt tämä esitys on sen laatuinen ongelma, että tulen tekemään toisessa käsittelyssä esityksen, jolla tämä laki kokonaan kumotaan ja hylätään. Ilmeisesti muista oppositiopuolueista tulen siihen esitykseen saamaan kannatusta, ja äänestämme vastaan. Meidän perustelu on, että tämä laki kokonaisuudessaan — myös eläinlääkärin palkkajärjestelmät ja asiakkaiden näkökulma ja eläinsuojelu — pitäisi uudelleen valmistella silloin, kun arvioidaan ympäristöterveydenhuollon mahdollista liittymistä hyvinvointialueisiin kenties 2026. Eli näkisin, että tämä on kokonaisuus, ja toimiva kokonaisuus, ja kun yksi osa ja palikka otetaan siitä pois, niin on jonkunmoinen riski, että alkaa sortua koko järjestelmä. Mielestäni se on kyllä ikävä asia, jos kymmeniä vuosia toiminut järjestelmä romutetaan yhdellä lailla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Simula.

18.37 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Teimme valiokunnassa opposition yhteisen vastalauseen, jossa ehdotamme todellakin tämän lakiehdotuksen hylkäämistä, sillä se sisältää, kuten edustaja Eestilä toi esille, monia ongelmia. Esitys ei vie eläinlääkäritoimintaa eteenpäin vaan päinvastoin pahimmillaan nostaa niin lemmikkien kuin tuotantoeläinten pitäjien eläinlääkäripalveluiden kustannuksia kohtuuttomasti. Ja vielä sitäkin huolestuttavampana pidän sitä, että esitys voi toteutuessaan romuttaa kunnallisten eläinlääkäripalveluiden saatavuuden ja koko järjestelmän.

Kustannusten nousu asettaa ahtaalle niin lemmikinomistajat kuin maataloustuottajat. Asiantuntijoiden lausunnoissa nostettiin esille huoli siitä, että jatkossa eläimiä voidaan joutua esimerkiksi tarpeettomasti lopettamaan tai ne eivät saa tarvitsemaansa hoitoa, mikä aiheuttaa turhaa kärsimystä ja oireiden pitkittymistä.

Lainmuutoksen myötä kuntien eläinlääkäreiden työtehtävät voivat käydä jatkossa tarpeettoman suppeiksi, sillä heidän harjoittamansa hoitotoimenpiteet ovat turhan rajattuja. Jo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

nykyään on vaikeaa saada eläinlääkäreitä erityisesti kunnalliselle puolelle syrjäseuduille, ja on esitetty arvioita, että tilanne ainoastaan pahentuu tällä hallituksen esityksellä.

Lain uudistamisen tavoitteena oli säilyttää eläintautivalmiuden ja muiden virkatehtävien kannalta tarpeellinen virkaeläinlääkäriverkosto, mikä on tavoitteena erittäin kannatettava ja myös eläinsuojelullinen kysymys. Kuitenkin itse laki on ristiriitainen, tulkinnanvarainen ja rajoittava ja voi aiheuttaa eläinlääkäripalveluiden tarjonnan heikkenemistä ja hintojen kohtuutonta nousua. Kilpailuneutraliteetti yksityisen puolen kanssa on ymmärrettävä tavoite, mutta se ei saa toisaalta johtaa siihen, että kunnalliset eläinlääkäripalvelut paikoin jopa romahtavat.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että yksityiset ja kunnalliset eläinlääkäripalvelut tukevat toinen toistaan. Kunnallinen toiminta ei saa estää yksityisiä toiminnanharjoittajia toimimasta tai suoranaisesti kilpailemasta niiden kanssa, mutta samaan aikaan on turvattava pätevyydet eläinlääkäripalvelut, niiden saatavuus, kohtuullinen hinta sekä se, että kiireelliset tapaukset kyetään hoitamaan. Tätä velvollisuutta yksityisillä eläinklinikoilla ei ole. Ylläpitääkseen pätevystysvalmiutta ja kiireellisten tapausten hoitoa on välttämätöntä harjoittaa eläinlääkärin toimea muutoinkin.

On sinänsä hyvä, että valiokunnan mietintö sisältää lausumaehdotuksen, jossa edellytetään seurattavaksi eläinlääkintähuoltolain vaikutuksia palveluiden alueelliseen saatavuuteen sekä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin ja siitä toimitettavaksi selvitys eduskunnalle kahden vuoden sisällä. Mutta kun jo lähtöjään on tällainen pelko, ettei laki ole toimiva eikä aja asiaansa, ei sellaista lakia pitäisi ylipäänsä hyväksyä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

18.40 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ollaan uudistamassa eläinlääkintähuoltolakia. Muutoksia on luvassa muun muassa eläinlääkärin ammatin harjoittamisesta annettuun lakiin, eläinten lääkitsemistä määrittelevään lakiin, elintarvikelakiin, eläintautilakiin sekä terveydenhuoltolakiin. Käytännön tasolla lain vaikutukset heijastuvat esimerkiksi kuntien perustasoisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuseen ja ylipäänsä eläinlääkintähuollon toimivuuteen sekä saavutettavuuteen eri puolilla maata. Lisäksi esityksellä puututaan yksityisten ja julkisten palveluiden pelikenttään. Kyseessä on asiakokonaisuus, joka vaikuttaa eläinten hyvinvointiin saatavilla olevien eläinlääkintäpalvelujen kautta.

On ilman muuta kannatettava ajatus, että eläinlääkintähuoltolain uudistamisella tähdätään eläintautivalmiuden ja muiden keskeisten virkatehtävien kannalta kattavan virkaeläinlääkäriverkoston säilyttämiseen, mikä puolestaan turvaisi lain edellyttämän eläinlääkäripäivystyksen kaikkialla Suomessa. Tämä on todella tärkeää eläinsuojelun näkökulmasta, sillä eläimien kokiessa kovaa kipua ei apu saa olla liian kaukana tai jopa saavuttamattomissa.

Vaikka esitys tähtää tältä osin hyvään, on siinä vissi ristiriita, kun vaaditaan ympärivuorokautista päivystystä ja samaan aikaan heikennetään kunnan virkaeläinlääkärin oikeuksia ammatin harjoittamiseen sekä mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen. Oppositio on tehnyt yhteisen vastalauseen. Kuten perussuomalaisten, kokoomuksen ja KD:n valiokunnan mietintöön jättämästä vastalauseesta käy ilmi, lain 9 § on haitallinen eläinlääkintähuollon toimivuudelle. Esityksellä on myös muita vahingollisia seurauksia. Käytännössä koko eläin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

lääkintähuolto saatetaan epäselvään ja tulkinnanvaraiseen oikeustilaan, mistä seuraa lisää epäselvyyksiä, joita saatetaan joutua selvittämään oikeudenkäyntien kautta.

Arvoisa puhemies! On erittäin vaarallista heikentää kunnan eläinlääkärien asemaa sekä palkkausta eläinlääkintähuollon tulevaisuutta silmällä pitäen. Jos eläinlääkärit hakeutuvat jatkossa mieluummin yksityiselle puolelle parempien uranäkymien seurauksena, ei enää riitä tarpeeksi hakijoita kunnan eläinlääkärien pesteihin. Tästä seuraa väistämättä tuntuva notkahdus eläinlääkintäpalveluihin. Ei ole eläinten oikeuksien näkökulmasta hyväksyttävää, että kunnan eläinlääkärit kaikkoavat ainakin pienemmistä pitäjistä ja eläimet jäävät ilman hoitoa hädän hetkellä. Eläinlääkintäpalvelujen saavutettavuuden heikkeneminen on myös ristiriidassa eläinsuojelulain kärsimysten lievittämistä koskevan perustavoitteen kanssa. Koko järjestelmä päivystyksineen ei saisi romuttua kilpailuneutraliteettiin liittyvien haasteiden seurauksena.

Edustaja Eestilä esitti perustellusti ne pointit, miksi oppositio esittää lain hylkäystä. Valiokunnan puheenjohtaja esitti mietintöön lisätyn sinänsä hyvän lausumaehdotuksen, mutta se ei pelasta tätä hallituksen esitystä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys pitäisi hylätä, sillä siitä seuraa takapakkia eläinlääkintähuoltoon ja eläinten hyvinvointiin. Asia voitaisiin ottaa uudelleen pöydälle, kun pohditaan ympäristöterveydenhuollon asemaa hyvinvointialueiden toiminnassa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

18.44 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kuultuani edustaja Markku Eestilän erinomaisen puheenvuoron koskien tätä hallituksen esitystä ja sitten käytännön praktiikkaa, mihin virassa oleva eläinlääkäri törmää maaseutualueilla, tuo edustaja Eestilän puheenvuoro oli kyllä pysäyttävä ja suorastaan hätkähdyttävä, koska hän erinomaisen hyvin kuvasi sitä olosuhdetta, missä maaseudulla toimiva eläinlääkäri työtään tekee. Tiedän kotikunnastani Ilomantsista: meillä on tähän saakka ollut erinomainen onni siinä, että meillä on ollut loistavat eläinlääkärit, jotka ovat pystyneet nimenomaan hyvin monipuolisia palveluita asiakkailleen tarjoamaan — on hoidettu tietenkin tuotantoeläimiä, mikä on hyvin tärkeä asia, mutta esimerkiksi nykyinenkin eläinlääkäri, joka on jäämässä eläkkeelle, on esimerkiksi koirien erinomainen asiantuntija ja pystynyt leikkaamaan ja pelastamaan monen koiran hengen, esimerkiksi liikenneonnettomuuden jälkeen, kun koira on jäänyt auton alle. Se kuvaa hyvin tätä työkenttää, missä eläinlääkäri työtään tekee, ja nyt olen vähän ihmeissäni, kun kuulin valiokunnan puheenjohtajan Anne Kalmarin esittelypuheenvuoron tästä mietinnöstä ja sitten tämän käytännön ongelman, minkä edustaja Eestilä oivallisesti äsken kuvasi.

On hyvä, että valiokunta on tehnyt tähän lausumaehdotuksen, mutta murheella mielin totean vain, että taitaa tässä käydä niin, että Pyhä Byrokratius menee taas kerran edelle. Jos arvoisa puhemies sallii, kerron ihan tuoreen uutisen siitä, mitä tämä byrokratia todella aiheuttaa, kun hyvinvointialueet perustetaan — vaikka tämä asia ei kuulu tähän mutta olkoon esimerkkinä siitä, miten hallinto menee järjen edelle: äsken juuri sain kuulla tuolla työhuoneessani uutisen, että hyvinvointialueella kun ei ole lääkäreitä, niin nyt ruvetaan Ilomantsista supistamaan toimintoja, vaikka siitä ei ole mitään puhetta ollut. On aivan järkyttävää, että tämä hallinto painaa päälle ja siellä hallintopalatsissa istuu yhä enemmän ihmisiä mutta palvelut ja itse se asiakas, jota varten tämä järjestelmä on luotu, kärsivät. Olen hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

vin pahoillani, arvoisa puhemies, ja pahoittelen, että poikkesin aiheesta, mutta tämä on hyvä rinnastus siitä, mihin tämä johtaa, kun lainsäädäntö ei tiedä, mitä tekee.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

18.46 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Vaikka tässä ihan oikeastikin on huolia, kun se ansaintamahdollisuus ei ole ihan samantyyppinen kuin ennen, niin toppuuttelen siinä asiassa, etteikö tällaisia vaativampiakin toimia voisi jatkossakin tehdä. Kysymys on vain siitä, millä hinnalla niitä tehdään, eli ei ole mahdollista subventoida, ellei yhtiöitä tätä toimintaa. On hyvin ymmärrettävää, että silloin kun on kyse kuvantamisista ja monimutkaisista toimista, yksityiset toimijat eivät hyväksy sitä, kun markkinoillakin on tarjolla vastaavan tyyppistä toimintaa. Itse asiassa tuntuisi, että kokoomuskin siinä mielessä ymmärtää markkinataloutta ja näitä yksityisiä eläinlääkäriyrityksiä, sitä, että ei voi olla niin, että he eivät pääsisi tasavertaisina markkinoille. Mutta tässä kun on mukana tämä päivystyskysymys, niin se tekee tästä vähän hankalan.

Toisaalta, kun itse tulen sieltä periferiasta, olen sitä asiaa pohtinut, että siellä saattaa tuotantoeläinten kohdalla tulla todella haastavia tilanteita, mutta lemmikin kohdalla ei pitäisi olla sen karmeampaa viedä sitä kissaa tai koiraa sinne maakuntakeskukseen kuin viedä sinne sitä sydänkohtauksen saanutta ihmistä. Vaikka se päivystyspalvelu ei aina tulisi sen lemmikin kohdalla niin lähelle, ja kun monesti päivystykseen otetaan yhteyttä ja vaaditaan hoitoa vähän mitättömämmissäkin asioissa, niin ehkä tässäkin jossain kohtaa, kun oikein ajattelempa vakavasti näitä talousasioita, tulee se raja vastaan, että emme voi yhteiskunnan tuella ihan kaikkea lemmikkien hoitoa tehdä vaan kyllä se kuuluu myös lemmikkien omistajille.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

18.48 Markku Eestilä kok: Arvoisa puheenjohtaja! Juuri sen takia näillä kunnallisen eläinlääkinnän klinikoilla niitä pieneläimiä hoidetaan, että sillä turvataan suurelainten ja hyötyeläinten päivystys. Jos nämä eläinlääkärit eivät saa tehdä tätä, niin koska hyötyeläimiä monesti on vähän, he eivät pysy näissä viroissa — tai jos tämä kunnaneläinlääkäriin virka on tulevaisuudessa semmoinen, että kun sinne ilmoitautuu ja menee, niin se jo automaattisesti ikään kuin määrittelee, että se ammatillinen ura itsellä on pikkuisen aleneva sen takia, kun ei saa tehdä. Minä olen itse tehnyt paljon koirien keisarileikkauksia, steriloinut narttukoiria, ja se on tehty sen lomassa, kun olen taas päivystysaikana hoitanut hevosia, hoitanut lemmiä, tehnyt lehmien synnytysapua, kaikkia. Tähän saakka tämä järjestelmä on ollut se, joka on ollut prioriteetti. Minä ymmärrän valiokunnan puheenjohtajan näkemyksen, että myös markkinaehtoisuutta ja yksityisiä firmoja pitäisi kunnioittaa, mutta tässä joudutaan miettimään, kumpi nyt on tärkeämpää.

Kaikkein eniten suoraan sanoen kannan huolta siitä, että tiedän — kun olen kohdannut satoja tai tuhansia vähävaraisia ihmisiä, jotka tuovat sitten koiran tai kissan vastaanotolle — että jos he markkinaehtoisesti lähtevät sinne maakuntakeskukseen sadan kilometrin päähän taksilla ja se käynti, vaikka koiran keisarileikkaus tai kissan keisarileikkaus, maksaa 2 000—3 000, niin heillä ei yksinkertaisesti ole varaa tähän. Ja se johtaa siihen, että eläimet kärsivät turhaan, ne joudutaan jopa lopettamaan. Jos ajatellaan eläinsuojelua ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

eläinlääkintäjärjestelmän toimivuutta, nämä kaksi tekijää ovat minun arvomaailmassani sen verran korkealla, että minä pikkuisen annan siitä kilpailuneutraliteetista periksi.

Valiokunta aivan oikein totesi, että meidän täytyy huolehtia, että saa kohtalaisen läheltä myös yöaikaan palveluja ja kohtalaisen edullisesti, mutta eihän se toteudu tämän uuden eläinlääkintälain näkökulmasta, ja sen takia juuri sanoin, että tämä laki on itsessään tavoitteidensa kanssa ristiriidassa. Minun mielestäni pitäisi aina katsoa, mitkä ovat syrjäseutujen edellytykset hoitaa näitä tehtäviä, ja minun mielestäni se 9 §, positiivilista, oli aivan outo, koska siellä joku eläin on sallittu, sen parissa saa tehdä töitä, ja toisen parissa ei saa tehdä töitä. Ja sitten kun koko tämä eläinlääkintähuoltolakiesitysuudistus on tehty sen 9 §:n näkökulmasta kokonaisuutena, niin oikeastaan pykälän hylkäys tai muutos ei auta vaan pitää koko laki tehdä uudelleen.

Arvoisa puhemies! Nämä olivat ne minun perusteluni, mutta tietysti ymmärrän, että joku voi nähdä toisinkin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kankaanniemi.

18.51 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvin mielenkiintoista kuunnella edustaja Eestilän asiantuntevaa puhetta. Hän on tietysti alan erityisasiantuntija ja sitten vielä valiokunnassa kuullut asiantuntijoita ja ymmärtänyt tämän asian perin juurin. Saatan hieman ymmärtää, että hallituksella ja valiokunnalla sinänsä on tiettyjä rajoitteita nykypäivänä lainsäädännön laatimisessa. Rajoitteet ovat nyt tässäkin tapauksessa sitten hieman järkevän mallin yli ajaneet, ja näin sitten valiokunnan enemmistö keskustan johdolla on joutunut antamaan periksi niistä viisaista linjauksista, joita edustaja Eestilä ja myös edustaja Elomaa toivat puheenvuoroissaan esille — kiitokset teille.

Arvoisa puhemies! Kentältä tulee kyllä eläinlääkintätilanteesta jatkuvasti palautetta, ja tilanne ei ole hallinnassa. Valitettavasti se ei nyt sitten tällä lainsäädännöllä tule tämän hallituksen aikana vaan pallo siirtyy seuraavalle. Toivotaan tietysti, että siellä edustajat Elomaa ja Eestilä olisivat vahvasti mukana vaikuttamassa paremman lainsäädännön aikaansaamiseksi.

Arvoisa herra puhemies! Haluan vielä tähän edustaja Hoskosen sivuhyppyyn ottaa kantaa ja todeta, että nyt on kyllä vakava tilanne siinä, että terveyspalvelut, sosiaalipalvelut ovat keskittymässä tuolla maakunnissa, ja siitä pitää erityisen vakavaa huolta kantaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hoskonen.

18.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan tässä tämän maa- ja metsävaliokunnan mietinnön yhteydessä Euroopan unionin vaatimasta kilpailuneutraliteetista, niin sanonpahan vain kaikille, arvoisa puhemies, että Euroopan unioni on muuten ihan varmasti viimeinen järjestelmä tässä maailmassa, joka pystyy kilpailuneutraliteetista jotakin toisille sanomaan. Itse se on... [Toimi Kankaanniemi: Mikki!] — No niin, arvoisa puhemies, jatkan siitä, tekniikasta huolimatta.

Euroopan unioni itsessään organisaationa on vaatimassa tätä kilpailuneutraliteettia, se heijastuu tähänkin maa- ja metsävaliokunnan mietintöön, niin kuin edustaja Eestilä erinomaisesti kuvasi tämän tilanteen. Euroopan unioni on varmasti viimeinen kilpailuneutraliteetin arvostelija. Itse se on syytänyt Eurooppaan sellaisia järjettömiä erilaisia aloitteita, asetuksia, vaatimuksia, [Toimi Kankaanniemi: Tosi on!] työntänyt rahaa Euroopan kes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

kuspankin kautta sellaisiin valtioihin, jotka ovat suurin piirtein konkurssikypsiä, ja sitten se tulee meille sormea heristämään, että te ette noudata kilpailuneutraliteettia.

Luin hiljattain Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimen raportin elvytysrahojen käytöstä. Se oli sellaista porsastelua — arvoisa puhemies, käytän tällaista ei rahamarkkinoihin sopivaa termiä mutta kansanomaista termiä — sellaista rahanjakopolitiikka, jota ei tervejärkinen ihminen koskaan tekisi. Aivan käsittämätöntä. Ei mitään suunnittelua, rahaa annetaan sinne sun tänne, ei mitään kontrollia, mihin rahat käytetään, eikä tarkastuksia, onko rahat käytetty jopa pahimmillaan rikollisiin tarkoituksiin. Kun organisaation taso menee tälle tasolle, niin sieltä heijastumana tulee sitten tänne eduskuntaan vaikka nyt tämä mietintö, tämä laki, joka sitten pahimmillaan aiheuttaa tämän ongelman.

Mutta ei niin mustaa pilvää, ettei siinä hopeareunus olisi, ja uskon kyllä siihen, että joku tulee vielä järkiinsä ja korjaa tämänkin virheen, koska eläinlääkäripalvelut, niin kuin sanoin, kotikunnassani ovat olleet aivan erinomaisia. Siellä on ollut kaksi edellistä, nykyinen eläinlääkäri ja hänen edeltäjänsä, aivan loistavia osajia. Voisin sanoa, että he ovat eläinlääketieteen kymmenottelijoita. He osasivat todellakin hoitaa pienestä gerbiilistä suureen hevoseen saakka kaikki ja erittäin suurella menestyksellä tehdä vaativia kirurgisia operaatioita, kuten edustaja Eestilä erinomaisessa puheenvuorossaan kuvasi.

Arvoisa puhemies! Toivon lopuksi, että tähän Euroopan unionin politiikkaankin jonain päivänä järki tulisi. Eihän näin voi jatkaa, että yksi porukka porsastelee ja sitten valvoo toisia, että tehkää te edes hyvin. Jos meinaa olla vaativana osapuolena eli viestittää meille, miten meidän tulee toimia, sen soisi itse olevan esimerkki. Esimerkillä johdettuna asiat tulevat parhaiten hyväksi. [Toimi Kankaanniemi: Porsastelu muuten sopii tähän lakiin hyvin! — Naurua]

Puhemies Matti Vanhanen: Kytkös Euroopan unioniin on löydettävissä, mutta pyritään palaamaan hieman lähemmäksi itse lakiesitystä. — Edustaja Kotiaho.

18.56 Jouni Kotiaho ps: Arvoisa puhemies! Ihan lyhkäsesti nyttien, kun näitä asioita on kuunnellut täällä: Edustaja Eestilä kertoi kyllä ansiokkaasti siitä alanvaihtoharmista sitten, jos tämmöinen laki menee lävitse, elikkä siellä menee sitten päivystys. Ei sinne kukaan jää päivystämään, jos työ menee, elinkeino menee — elikkä tili, raha. Tästä on esimerkki vuodelta 2018, kun taksilaki tuli. Silloin meiltä meni päivystysvelvollisuus, ja tässä tulee käymään samalla lailla. Ei muuta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

18.57 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hoskoselle: Kyllä teidän pätevä eläinlääkäriinne, kuten pätevät eläinlääkärit ympäri Suomen, voivat jatkossakin tehdä näitä samoja toimenpiteitä. Tämä laki ei sitä estä. Haluan vielä sen asian alleviivata.

Kun nähtiin, minkätyyppisiä vaikeuksia tässä laissa on mahdollista syntyä, niin toki käänsin kivet ja kannot, että olisin jotenkin voinut tämän kilpailuneutraliteetin yli kävellä. Meillähan esimerkiksi Puolustusvoimissa tai terveydenhuollossa on mahdollista poiketa kilpailuneutraliteetista: tavallaan voidaan sanoa, mikä osio pystytään järjestämään ilman tällaista ikään kuin valtiontukisäännösten puuttumista. Sellaista porsaanreikää ei tähän lakiin löytynyt, joten jouduimme sitten toimimaan näin. Vielä kerran totean, että tämä on niin Eläinlääkäriliiton, MTK:n, erilaisten eläinsuojelujärjestöjen kuin myös kunnallisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

toimijoiden mielestä paras mahdollinen vaihtoehto järjestää eläinlääkintähuolto tulevaisuudessa, vaikka se uhkakuvia sisältääkin.

Kiitos hyvästä keskustelusta ja mielestäni aivan asiallisista nostoista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

18.58 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Täytyy todeta, ettei tätä valiokunnan puheenjohtajan niskaan voi kaataa — tämä tulee vähän sieltä korkeammalta. Mutta haluaisin todeta, että tämä 9 § on semmoinen, että kun kunnaneläinlääkäri siellä vastaanotolla on ja haluaa auttaa ihmisiä, niin hän toki voi leikata sen perheen narttukissan, mutta silloin kun hän leikkaa sen narttukoiran, niin tälle koiranomistajalle seuraa se — kyllä hän voi sen tehdä, tämä ei ole kieltolaki — että silloin, tämän uuden lain mukaan, täytyy markkinaehtoisesti leikata se narttukoiran, jolloin eläinlääkäri laskuttaa koiranomistajaa muutaman sata-sen siitä, tai mitäpä laskuttaa, sen virkaehtosopimuksen mukaan. Mutta sen jälkeen tämä kunta, joka tämän järjestämisvastuun takia pitää sitä vastaanottoa yllä, panee toisen laskun tämän asiakkaan maksettavaksi, niin että me joudumme tilanteeseen, jossa maksurasitus asiakkaalle nousee liian korkeaksi. Kun me tiedämme, että on paljon — juuri niin kuin minä puheessani toin esille — ihmisiä, joiden maksukyky on heikko mutta jotka hekin tarvitsevat jopa yöllä, kun eläin kärsii tai sillä on kovat kivut, eläinlääkärin apua, niin jos se menee siihen, että ei pysty menemään, kun tietää, että se maksaa valtavasti, niin silloinhan se on selvä takapakki tälle eläinlääkintähuoltolaille.

Kuten jo sanoin jossain vaiheessa puheessani, täällä on olemassa eläinlääkintähuoltojärjestelmä, sitten on eläinsuojelukysymykset, sitten tulee kilpailuneutraliteetti, ja EU painaa päälle, ja on kielletty valtiontuki, ja kaikki tällaiset elementit, niin että siinä pitäisi miettiä, mikä on se todellinen prioriteetti. Yksityiset eläinlääkäriasemat ovat erittäin hyviä, ja siellä tehdään arvokasta työtä, mutta heillekin se on tietenkin elinkeino. Mutta aika usein he eivät päivystä, nimenomaan he eivät päivystä hyötyeläinpäivystyksiä, jotka ovat aika raskaita ja sellaisia, joita moni ei halua, varsinkaan yksityinen, niin että silloin tässä tulee tilanne, jossa oikeudet ja velvollisuudet eivät ole nyt ihan tasan.

Mutta, arvoisa puhemies ja arvoisa valiokunnan puheenjohtaja, se on hyvä, että tänne kuitenkin sisällytettiin valiokunnan lausuma, että parin vuoden sisällä tämä pitää tuoda tänne valiokuntaan sitten uudelleen arvioitavaksi, se, mitä tämä on aiheuttanut ja miten tämä kehitys on mennyt. Eli ei me ihan tuhkaa ruveta ripottelemaan päälle. Ja erilaisia näkemyksiä tästä on. Itselläni tämä tietopohja ja se puhe, mikä nyt kumpuaa tässä täysistunnossa, tulee minun kollegoiltani. He ovat ottaneet minuun yhteyttä, ja moni on erittäin huolestunut, koska he ovat juuri tekemässä aamusta iltaan.

Ja nyt, niin kuin edustaja Elomaa ja edustaja Simula ja edustaja Hoskonen erinomaisissa puheenvuoroissaan totesivat, tästä tulee semmoinen erittäin epäselvä oikeudellinen tila, että mitä saa tehdä ja onko rikkonut jotakin, jos leikkaa jonkun, ja onko kunta laskuttanut ja miksi ei ole, ja sitten oikeudessa vastataan näistä. Eli tässä tulee tällainen yksityisen ja kunnallisen eläinlääkärin tavallaan niin kuin yhteentörmäys, jossa ruvetaan oikeuden kautta miettimään, mitä kukin on tehnyt, ja onko saanut tehdä. Kyllä tässä pikkusen tällaista romutusmentaliteettia on nyt.

Mutta kunnioitetaan molempia, sekä virkaeläinjärjestelmää päivystyksineen että yksityistä hyvine ammattitaitoineen ja palveluineen. Ainut on vaan, että asiakas ei kaikkea kykene maksamaan, ja siinä se eläinsuojeluaspekti tulee ottamaan takapakkia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 158/2022 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 83/2022 vp sisältyvien 1.-7. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.